

Bruxelles, 11. ožujka 2026.
(OR. en)

7248/26

STATIS 16
TRANS 147
COMPET 312

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine
DEPREZ

Datum primitka: 4. ožujka 2026.

Za: Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije

Predmet: IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU
o provedbi Uredbe (EU) 2018/974 Europskog parlamenta i Vijeća od
4. srpnja 2018. o statistici prijevoza robe unutarnjim vodnim putovima

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2026) 107 final.

Priloženo: COM(2026) 107 final

Bruxelles, 4.3.2026.
COM(2026) 107 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o provedbi Uredbe (EU) 2018/974 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2018. o statistici prijevoza robe unutarnjim vodnim putovima

Sadržaj

1.	UVOD	2
1.1.	Pozadina	2
1.2.	Kontekst politike	2
1.3.	Obuhvaćenost država članica i ostalih zemalja.....	3
2.	PRAĆENJE PROVEDBE UREDBE	4
2.1.	Usklađenost s pravnim obvezama	4
2.2.	Metode prikupljanja podataka u državama članicama	5
2.3.	Troškovi i opterećenje država članica povezani s prikupljanjem podataka i izvješćivanjem.....	5
2.4.	Validacija podataka i provjera kvalitete primljenih podataka.....	6
2.5.	Metodološka potpora Eurostata za države članice	7
2.6.	Razmjena podataka	8
2.7.	Statistika putničkog prijevoza unutarnjim vodnim putovima	9
3.	MOGUĆI DALJNI RAZVOJ STATISTIKE PRIJEVOZA UNUTARNJIM VODNIM PUTOVIMA	10
4.	ZAKLJUČCI.....	12

1. UVOD

1.1. POZADINA

Uredbom (EU) 2018/974 o statistici prijevoza robe unutarnjim vodnim putovima ⁽¹⁾ („Uredba”) osiguravaju se usporedivi, pouzdani, usklađeni, redoviti i sveobuhvatni statistički podaci o prijevozu robe unutarnjim vodnim putovima unutar EU-a. Ti podaci pomažu ministarstvima, udruženjima, brodarskim društvima, gospodarskim subjektima koji koriste unutarnje vodne putove i lukama za prijevoz robe te oblikovateljima politika. Statistika prijevoza unutarnjim vodnim putovima doprinosi praćenju i razvoju regionalnih, nacionalnih i transeuropskih politika, podupire planiranje infrastrukture i kontrolu prometa te pruža vrijedne informacije o prelasku na čiste vrste prijevoza. Osim toga, koristi se i kao jedinstveni izvor zajedničkih informacija za cijeli EU, u kojem su podaci o robi prevezenoj unutarnjim vodnim putovima raščlanjeni po zemljama, umjesto po pojedinačnim rijekama.

U skladu s člankom 9. Uredbe Komisija nakon savjetovanja s Odborom za europski statistički sustav mora podnijeti izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Uredbe i mogućim budućim promjenama. Rok za prvo izvješće bio je 31. prosinca 2020. ⁽²⁾, a daljnja izvješća podnositi će se svakih pet godina. Ovo je drugo takvo izvješće.

U odjeljku 1. ovog izvješća objašnjava se kontekst politike i područje primjene Uredbe u državama članicama i drugim zemljama. Odjeljak 2. odnosi se na praćenje načina na koji države članice i Komisija (Eurostat) provode Uredbu. Obuhvaća pravnu usklađenost, metode prikupljanja podataka u državama članicama, troškove i opterećenje za države članice, validaciju podataka i provjere kvalitete koje provodi Eurostat, metodološku potporu koju Eurostat pruža državama članicama te informacije o razmjeni podataka.

U posljednjem dijelu odjeljka 2. opisuje se razvoj statistike putničkog prijevoza unutarnjim vodnim putovima. U odjeljku 3. sumira se mogući daljnji razvoj statistike prijevoza robe i putnika unutarnjim vodnim putovima, a u odjeljku 4. iznose se glavni zaključci izvješća.

1.2. KONTEKST POLITIKE

Prijevoz unutarnjim vodnim putovima važna je sastavnica prometnog sustava EU-a, a odvija se mrežom dugom 49 684 kilometra koja se proteže na 20 država članica EU-a ⁽³⁾. U usporedbi s drugim vrstama prijevoza, u kojima su često prisutni problemi zagušenja i kapaciteta, prijevoz unutarnjim vodnim putovima pouzdanija je i energetska učinkovitija alternativa te ima znatan potencijal za širu upotrebu. Odavno je poznato da je prijevoz unutarnjim vodnim putovima, uz željeznički prijevoz, jedan od najučinkovitijih načina prijevoza robe u pogledu emisija CO₂. Stoga se smatra ključnim za inicijative EU-a, uključujući ciljeve promjene načina prijevoza radi

¹ SL L 179, 16.7.2018., str. 14., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/974/oj>.

² Prvo izvješće doneseno je 18. prosinca 2020. (COM(2020) 821 final).

³ Izračun se temelji na podacima koji su dostupni na:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/iww_if_infrastr_custom_16182625/default/table?lang=en

(dostupno na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku). Ukupna duljina mreže temelji se na podacima iz 2023., osim za Belgiju, gdje su najnoviji dostupni podaci iz 2008.

smanjenja emisija ugljika u prometnom sektoru (⁴). Nadalje, prijevoz unutarnjim vodnim putovima stvara manje emisije buke i vrlo je siguran, što je znatna prednost, posebno u slučaju prijevoza opasnih tvari. Rasterećuje i preopterećene cestovne mreže u gusto naseljenim regijama (⁵).

S obzirom na te prednosti, prijevoz unutarnjim vodnim putovima mogao bi imati ključnu ulogu u prometnom sustavu EU-a. Europska komisija prepoznaje da prijevoz unutarnjim vodnim putovima ima znatan potencijal za rast i predano radi na povećanju njegove konkurentnosti i uloge u intermodalnoj logističkoj mreži. Ta predanost vidljiva je u akcijskom programu Naiades III (⁶). Glavni su ciljevi tog programa preusmjeriti više tereta na europske rijeke i kanale i olakšati prijelaz na teglenice s nultim emisijama do 2050. Uključuje i mjere za poticanje razvoja i uvođenja tehnologija s nultim emisijama i nultom stopom otpada na plovilima i u lukama unutarnjih voda. Akcijski program Naiades III usklađen je s europskim zelenim planom (⁷) i Strategijom za održivu i pametnu mobilnost (⁸), čiji je cilj povećati prijevoz unutarnjim vodnim putovima i kratku plovidbu za 25 % do 2030. i za 50 % do 2050.

Europska statistika prijevoza unutarnjim vodnim putovima ključna je za razvoj, praćenje i evaluaciju inicijativa i politika u okviru programa Naiades III i drugih programa EU-a u području zaštite okoliša, prometa i jedinstvenog tržišta. Za takve inicijative i politike potrebno je temeljito poznavanje razmjera prijevoza unutarnjim vodnim putovima i načina na koje se ta vrsta prijevoza razvija.

1.3. OBUHVAĆENOST DRŽAVA ČLANICA I OSTALIH ZEMALJA

Uredba se izravno i u potpunosti primjenjuje na sve države članice. Ne mora se prenositi u nacionalno zakonodavstvo. Međutim, prijevoz unutarnjim vodnim putovima ne postoji u svim državama članicama, pa su učinci Uredbe ograničeni na one u kojima je takav prijevoz prisutan.

Za države članice u kojima postoji prijevoz robe unutarnjim vodnim putovima Uredbom se utvrđuje prag iznad kojeg države moraju dostavljati podatke. Obveza izvješćivanja odnosi se na sve države članice u kojima je ukupna godišnja količina robe koja se prevozi unutarnjim vodnim putovima veća od milijun tona. Trenutačno 11 država članica (Belgija, Bugarska, Njemačka, Francuska, Hrvatska, Luksemburg, Mađarska, Nizozemska, Austrija, Rumunjska i Slovačka) ima obvezu dostavljanja podataka za sve sljedeće obvezne tablice navedene u priložima od I. do IV.:

- I.1.: Prijevoz robe prema vrsti robe (godišnji podaci),
- II.1.: Prijevoz prema nacionalnoj pripadnosti plovila i vrsti plovila (godišnji podaci),

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0324> (dostupno samo na engleskom jeziku).

⁵ https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/inland-waterways_en?prefLang=hr&etrans=hr (dostupno na svim službenim jezicima EU-a).

⁶ https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/inland-waterways/promotion-inland-waterway-transport/naiades-iii-action-plan_en?prefLang=hr&etrans=hr (dostupno na svim službenim jezicima EU-a).

⁷ COM(2019) 640 final;

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A52019DC0640&qid=1758888521529>.

⁸ COM(2020) 789 final;

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0789&qid=1758888687830>.

- III.1.: Kontejnerski prijevoz prema vrsti robe (godišnji podaci),
- IV.1.: Prijevoz prema nacionalnoj pripadnosti plovila (tromjesečni podaci),
- IV.2.: Kontejnerski prijevoz prema nacionalnoj pripadnosti plovila (tromjesečni podaci).

Od zemalja koje su obvezne dostavljati podatke, Belgija, Mađarska⁹⁾ i Luksemburg šalju podatke i za neobveznu tablicu II.2.: Promet plovila (godišnji podaci) iz Priloga II. Uredbi.

U skladu s Uredbom, zemlje u kojima je premašen prag od milijun tona, ali nemaju međunarodni ili tranzitni promet obvezne su dostavljati samo reduciranu tablicu V.1.: Prijevoz robe (godišnji podaci) iz Priloga V. Uredbi. Ta se odredba trenutačno primjenjuje samo na Švedsku. Međutim, Švedska dobrovoljno dostavlja sve obvezne tablice, a ne samo reduciranu tablicu s godišnjim podacima.

Podatke dobrovoljno dostavlja još pet država članica s aktivnostima prijevoza unutarnjim vodnim putovima koje su ispod praga određenog Uredbom: Češka, Finska, Italija, Litva i Poljska. Češka, Finska i Poljska dostavljaju sve obvezne tablice propisane Uredbom, a Češka šalje i godišnje podatke o prometu plovila za neobveznu tablicu II.2. S druge strane, Italija i Litva dostavljaju samo godišnje podatke o prijevozu robe za reduciranu tablicu V.1. Izvan EU-a, zemlja kandidatkinja Srbija dostavlja podatke za tablicu IV.1.: Prijevoz prema nacionalnoj pripadnosti plovila (tromjesečni podaci) iz Priloga IV. Uredbi.

Uz tablice iz Uredbe, Stručna skupina Komisije za statistiku prijevoza unutarnjim vodnim putovima dogovorila je u veljači 2007. da će se organizirati dobrovoljno prikupljanje podataka o prijevozu opasnih tvari (tablica A2) i nesrećama (tablica A3). Skupina je u listopadu 2013. odlučila organizirati i dobrovoljno prikupljanje podataka o prijevozu robe prema luci utovara/istovara (tablica A4) i o prijevozu robe prema vrsti tereta (tablica A5).

Nekoliko zemalja dobrovoljno je dostavilo podatke za referentnu godinu 2024. u sljedećim tablicama:

- tablicu A2 dostavilo je sedam zemalja: Češka, Njemačka, Mađarska, Nizozemska, Poljska, Rumunjska i Slovačka,
- tablicu A3 dostavilo je pet zemalja: Češka, Hrvatska, Mađarska, Austrija i Poljska,
- tablicu A4 dostavilo je osam zemalja: Bugarska, Češka, Finska, Njemačka, Hrvatska, Austrija, Poljska i Rumunjska,
- i tablicu A5 dostavilo je osam zemalja: Bugarska, Finska, Njemačka, Hrvatska, Mađarska, Nizozemska, Poljska i Rumunjska.

2. PRAĆENJE PROVEDBE UREDBE

2.1. USKLAĐENOST S PRAVNIM OBVEZAMA

Usklađenost s obvezama dostavljanja podataka utvrđenima u Uredbi vrlo je dobra. Sve države članice dostavile su propisane skupove podataka primjenjujući dogovorenu metodologiju i u zadanim rokovima. U samo nekoliko slučajeva došlo je do manjeg kašnjenja, koje nije utjecalo

⁹⁾ Mađarska nije dostavila podatke o prometu plovila za referentne godine 2022., 2023. i 2024.

na proizvodnju statistike. Visoka razina usklađenosti dovodi do pouzdane i visokokvalitetne statistike o prijevozu robe unutarnjim vodnim putovima.

Većina država članica izvješćuje da nema problema u pogledu povjerljivosti. Međutim, neke zemlje (Bugarska, Češka, Mađarska) označavaju svoje podatke o luci utovara i luci istovara kao povjerljive. Ti su podaci relevantni za dobrovoljnu tablicu koja nije obuhvaćena područjem primjene Uredbe. Osim toga, Francuska od referentne godine 2023. dio podataka označava kao povjerljive. Eurostat primjenjuje pravila i mjere za sprečavanje otkrivanja svih vrsta povjerljivih podataka.

2.2. METODE PRIKUPLJANJA PODATAKA U DRŽAVAMA ČLANICAMA

Postupci prikupljanja i sastavljanja podataka razlikuju se među izvještajnim zemljama, ali slijede tradicionalan tok informacija odozdo prema gore. Među zemljama se razlikuju i davatelji podataka, ali najčešći su izvori podataka tijela nadležna za prevodnice i luke. Zemlje nadopunjavaju svoje podatke informacijama koje prime iz velikog broja izvora, uključujući carinske urede, susjedne zemlje, privatne gospodarske subjekte, društva i agencije. Većina izvještajnih zemalja koristi i podatke dobivene iz svojih riječnih informacijskih servisa (RIS) ili drugih sustava. Osim toga, sve izvještajne zemlje izravno ili neizravno koriste podatke koje su prikupile na nacionalnoj razini za potrebe politika ili za razmjenu.

Većina nacionalnih tijela provodi validacijske provjere pomoću interno razvijenih kontrolnih postupaka prije slanja informacija Eurostatu. Pravila validacije obuhvaćaju mnoge aspekte postupka, uključujući oblik i kodifikaciju podataka, dosljednost unutar svakog skupa podataka, među skupovima podataka i varijablama te dosljednost vremenskih serija.

Opće informacije o prikupljanju i sastavljanju podataka objavljuju se u referentnim metapodacima EU-a⁽¹⁰⁾, koje Eurostat redovito ažurira. Konkretno informacije o nacionalnim metodologijama objavljuju se u nacionalnim metapodacima, koje zemlje ažuriraju svake godine. Osim toga, Eurostatov „Referentni priručnik o statistici prijevoza unutarnjim vodnim putovima”⁽¹¹⁾ sadržava poglavlje o nacionalnim metodologijama s potpoglavljima o izvorima podataka i sastavljanju, validaciji i razmjeni podataka. Poglavlje o nacionalnim metodologijama temelji se na upitniku koji se šalje državama članicama, koji je 2025. revidiran i poslan zemljama da ga ispune. Odgovori država članica uključit će se u predstojeću reviziju referentnog priručnika.

2.3. TROŠKOVI I OPTEREĆENJE DRŽAVA ČLANICA POVEZANI S PRIKUPLJANJEM PODATAKA I IZVJEŠĆIVANJEM

Prema informacijama koje su dostavile države članice, većina izvještajnih zemalja smatra da je radno opterećenje zbog dostavljanja podataka prihvatljivo. Nekoliko država članica izvijestilo je da davanje podataka stvara najveće opterećenje brodskim agentima, zapovjednicima i kapetanima plovila, lučkim upravama i lučkim tijelima, regionalnim lučkim kapetanima, lukama i drugim

¹⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/iww_go_esms.htm (dostupno samo na engleskom jeziku).

¹¹ https://ec.europa.eu/eurostat/documents/29567/3217334/iww_reference_manual_april_2023.pdf/95785869-c98a-7f6a-a936-b243bb5ba468 (dostupno samo na engleskom jeziku).

mjestima utovara ili drugim stranama koje su imenovane agentima za prikupljanje potrebnih informacija.

Administrativno opterećenje može se povećati ako se otkrivene pogreške moraju ručno ispraviti ili ako je potrebno ponovno stupiti u kontakt s davateljima podataka. Može postojati i dodatno opterećenje povezano s prikupljanjem podataka o tranzitnom prometu, za što je ponekad potrebna bilateralna suradnja s drugim državama članicama radi dobivanja, pripisivanja ili ekstrapolacije podataka. Troškovi prikupljanja podataka i izvješćivanja o njima općenito se ne smatraju vrlo visokima.

Države članice koje mogu kvantificirati troškove i opterećenje povezano s prikupljanjem podataka o unutarnjim vodnim putovima izvijestile su da se ti troškovi i opterećenje mogu znatno razlikovati ovisno o količini robe prevezene unutarnjim vodnim putovima i o sustavima koji se koriste za prikupljanje podataka. Međutim, Uredbom su utvrđeni pragovi opsega prijevoznih aktivnosti kako bi se ograničio teret izvješćivanja i ujedno održala kvaliteta statistike.

Smanjivanje opterećenja i pojednostavnjenje

Eurostat nastoji smanjiti opterećenje povezano s prikupljanjem podataka i održava stalnu komunikaciju s državama članicama o tom pitanju. U suradnji s nacionalnim statističkim tijelima provodi posebne mjere za smanjenje opterećenja prikupljanja podataka i izvješćivanja. Te mjere uključuju:

- razvoj matrice udaljenosti kako bi se olakšalo mjerenje prijevoza unutarnjim vodnim putovima u tonskim kilometrima ili putničkim kilometrima,
- nove alate za validaciju koje je razvio Eurostat, koji izvještajnim zemljama omogućuju da potvrde svoje podatke prije nego što ih službeno dostave Eurostatu (prethodna validacija) i prime povratne informacije o pogreškama u svakom skupu podataka,
- savjetovanje s državama članicama, zemljama Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA), zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatima o metodološkim pitanjima i novim zahtjevima (npr. za podatke o prijevozu putnika) kako bi se što više smanjilo opterećenje zbog proizvodnje statistike prijevoza unutarnjim vodnim putovima.

2.4. VALIDACIJA PODATAKA I PROVJERA KVALITETE PRIMLJENIH PODATAKA

Prikupljanje i dostava podataka odgovornost je država članica, ali Eurostat poduzima sve potrebne mjere kako bi osigurao visokokvalitetnu statistiku i otkrio sve pogreške ili nedosljednosti u primljenim podacima.

Eurostat od 2023. primjenjuje napredni IT sustav za upravljanje podacima s dvije poboljšane komponente: novim alatima za validaciju podataka i snažnim softverom (sustav za statističku analizu – SAS) za obradu, provjeru kvalitete i objavljivanje podataka o prijevozu unutarnjim vodnim putovima.

Postupci za dostavu i validaciju podataka sada su izrazito standardizirani. Izvještajne zemlje prenose skupove podataka Eurostatu preko portala EDAMIS (¹²) pomoću strukture koja je kompatibilna sa standardom SDMX (standard za razmjenu statističkih podataka i metapodataka). Zatim se na primljene skupove podataka primjenjuje pouzdan postupak validacije u dva koraka:

- prvo se alatom za strukturnu validaciju STRUVAL za svaki skup podataka potvrđuje format, potpunost sadržaja obveznih polja te točnost strukture i oznaka koje se upotrebljavaju,
- zatim se alatom za validaciju sadržaja CONVAL potvrđuje sadržaj svakog skupa podataka na temelju unaprijed definiranih pravila i pragova. Validacija alatom CONVAL provodi se tek nakon što skup podataka prođe validaciju alatom STRUVAL.

Nakon svakog koraka validacije izvještajne zemlje dobivaju detaljno izvješće o validaciji koje olakšava ispravljanje eventualnih pogrešaka. Eurostat redovito ažurira pravila validacije koja se primjenjuju kako bi se zadovoljile promjenjive potrebe i osigurala proizvodnja statistike visoke kvalitete.

Nakon prijenosa podataka u Eurostatovu operativnu bazu podataka u sustavu za statističku analizu provode se detaljne provjere kvalitete podataka. Te provjere odnose se na dosljednost vremenskih serija, dosljednost među skupovima tromjesečnih i godišnjih podataka i usporedbu rezultata partnerskih izvještajnih zemalja (zrcalne provjere).

Kvaliteta dostavljenih podataka općenito je dobra. Međutim, potrebno je i dalje raditi na smanjenju asimetrija otkrivenih na temelju zrcalnih provjera i poboljšanju izvješćivanja o podacima o tranzitnom prijevozu unutarnjim vodnim putovima.

2.5. METODOLOŠKA POTPORA EUROSTATU ZA DRŽAVE ČLANICE

Eurostat izvještajnim zemljama pruža stalnu metodološku i tehničku potporu u provedbi Uredbe kako bi se održala visoka kvaliteta podataka i metapodataka.

Sastanci Stručne skupine Komisije za statistiku prijevoza unutarnjim vodnim putovima pružaju državama članicama, zemljama EFTA-e, zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatima priliku za raspravu o kvaliteti podataka, metodološkim pitanjima i novim projektima. Provedba Uredbe stalna je točka dnevnog reda i na godišnjim sastancima Koordinacijske skupine Komisije za statistiku o prijevozu.

Osim toga, Eurostatov „Referentni priručnik o statistici prijevoza unutarnjim vodnim putovima” izvještajnim zemljama pruža detaljne smjernice o provedbi Uredbe. Taj referentni priručnik redovito se ažurira (uglavnom na godišnjoj osnovi) kako bi uključivao najnovije informacije, dokumentaciju i smjernice relevantne za prikupljanje statistike prijevoza unutarnjim vodnim putovima.

„Pojmovnik statistike prijevoza” (¹³), koji se sastavlja u bliskoj suradnji s Gospodarskom komisijom Ujedinjenih naroda za Europu i Međunarodnim prometnim forumom, znatno je

¹² Elektronički informacijski sustav za administraciju i upravljanje tokom podataka, koji je jedinstvena ulazna točka Eurostata za razmjenu podataka: <https://cros.ec.europa.eu/dashboard/edamis>.

¹³ <https://data.europa.eu/doi/10.2785/675927> (dostupno na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku).

revidiran. Cilj je tog pojmovnika standardizirati definicije statistike prijevoza na europskoj i međunarodnoj razini. Revidirani pojmovnik sadržavat će ažuriran i poboljšan odjeljak o prijevozu unutarnjim vodnim putovima, s definicijama koje odražavaju definicije iz Uredbe i novim definicijama koje se odnose na prijevoz putnika unutarnjim vodnim putovima. Revidirani pojmovnik trebao bi biti objavljen početkom 2026.

2.6. RAZMJENA PODATAKA

Internetska baza podataka Eurostata

Eurostat objavljuje podatke prikupljene na temelju Uredbe u svojoj internetskoj bazi podataka, koja je besplatno dostupna na Eurostatovim internetskim stranicama ⁽¹⁴⁾. Ta baza podataka uključuje 17 tablica o prijevozu unutarnjim vodnim putovima, koje se redovito ažuriraju i dopunjuju detaljnim europskim i nacionalnim metapodacima.

Proizvodi za razmjenu

Eurostat objavljuje četiri članka o prijevozu unutarnjim vodnim putovima na internetskim stranicama *Statistics Explained* (Objašnjenja o statistici) u kojima se medijima i široj javnosti pruža pregled najvažnijih kretanja u toj vrsti prijevoza i analiza podataka prikupljenih u skladu s Uredbom:

1. Prijevoz tereta unutarnjim vodnim putovima – tromjesečni i godišnji podaci ⁽¹⁵⁾;
2. Statistika prijevoza unutarnjim vodnim putovima prema kategoriji proizvoda ⁽¹⁶⁾;
3. Unutarnji vodni putovi – statistika o prijevozu kontejnerom ⁽¹⁷⁾;
4. Prijevoz tereta unutarnjim vodnim putovima na regionalnoj razini ⁽¹⁸⁾.

Članci se ažuriraju jednom godišnje, nakon dovršetka prikupljanja podataka za određenu referentnu godinu.

Drugi načini razmjene

Podaci o prijevozu unutarnjim vodnim putovima dijele se i u Eurostatovim vijestima (npr. „Novi pad prijevoza unutarnjim vodnim putovima u 2023.” ⁽¹⁹⁾) i drugim publikacijama Eurostata, kao što su „Ključni podaci o europskom prometu” ⁽²⁰⁾ i „Ključni podaci o Europi” ⁽²¹⁾. Podaci se

¹⁴ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/transport/information-data/inland-waterways-transport> (dostupno na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku).

¹⁵ [Inland waterways freight transport – quarterly and annual data \(Prijevoz tereta unutarnjim vodnim putovima – tromjesečni i godišnji podaci\)](#) (dostupno samo na engleskom jeziku).

¹⁶ [Inland waterway transport statistics by product category \(Statistika prijevoza unutarnjim vodnim putovima prema kategoriji proizvoda\)](#) (dostupno samo na engleskom jeziku).

¹⁷ [Inland waterways – statistics on container transport \(Unutarnji vodni putovi – statistika o prijevozu kontejnerom\)](#) (dostupno samo na engleskom jeziku).

¹⁸ [Inland waterways freight transport at regional level \(Prijevoz tereta unutarnjim vodnim putovima na regionalnoj razini\)](#) (dostupno samo na engleskom jeziku).

¹⁹ <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240920-1> (dostupno samo na engleskom jeziku).

²⁰ <https://data.europa.eu/doi/10.2785/9777356> (dostupno samo na engleskom jeziku).

²¹ <https://data.europa.eu/doi/10.2785/318624> (dostupno na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku).

diseminiraju i u publikacijama Glavne uprave za mobilnost i promet, na primjer u njezinoj „Statističkoj knjižici” (22).

Podaci o prijevozu robe unutarnjim vodnim putovima uključeni su i u „Izvješće o praćenju održivog razvoja” (23), u kojem se prati napredak u pogledu cilja politike EU-a koji se odnosi na preusmjeravanje prijevoza robe s cestovnog na željeznički prijevoz i prijevoz unutarnjim vodnim putovima. Relevantni pokazatelj u tom izvješću analizira kratkoročna i dugoročna kretanja udjela željezničkog prijevoza i prijevoza unutarnjim vodnim putovima u ukupnom unutarnjem teretnom prijevozu u tonskim kilometrima.

Eurostat nudi i prilagođeno izvlačenje podataka na zahtjev korisnika. Svi podaci izvučeni za potrebe korisnika i publikacije objavljuju se i u Eurostatovoj bazi podataka.

2.7. STATISTIKA PUTNIČKOG PRIJEVOZA UNUTARNJIM VODNIM PUTOVIMA

Iako je sektor prijevoza unutarnjim vodnim putovima malen, njegov segment putničkog prijevoza brzo raste. Zato su podaci o gospodarskoj aktivnosti i razvoju tog sektora ključni za praćenje tržišta i razvoj politika.

Uredbom trenutno nije propisano prikupljanje statističkih podataka o putničkom prijevozu unutarnjim vodnim putovima. Međutim, u članku 5. Uredbe od Komisije se zahtijeva da u suradnji s državama članicama ispita razvoj statističkih podataka o prijevozu putnika unutarnjim vodnim putovima, uključujući prekogranične usluge prijevoza.

U skladu sa zahtjevima iz članka 5. Eurostat i države članice izradili su 2018. nacrt metodologije za kompiliranje statističkih podataka o prijevozu putnika unutarnjim vodnim putovima koju će države članice koristiti u pilot-studijama. Eurostat je 2019. u sedam država članica (Njemačka, Hrvatska, Nizozemska, Austrija, Poljska, Rumunjska i Švedska) sufinancirao pilot-studije, koje su se sastojale od dva modula: statistika putničkog prijevoza unutarnjim vodnim putovima (1. modul) i statistika nesreća na unutarnjim vodnim putovima (2. modul). Eurostat je 2020. proveo i istraživanje o statistici putničkog prijevoza u državama članicama koje unutarnje vodne putove koriste za prijevoz kao dopunu opažanjima iz sedam pilot-studija.

Komisija je u veljači 2021. podnijela izvješće Europskom parlamentu i Vijeću (24) u kojem je predstavila rezultate pilot-studija i istraživanja o statistici putničkog prijevoza unutarnjim vodnim putovima iz 2020. Izvješće je bilo usmjereno na izvedivost prikupljanja novih podataka, kvalitetu statističkih podataka, povezanu metodologiju te troškove i opterećenje za države članice. Zaključeno je da je u okviru pilot-studija temeljito istražena izvedivost prikupljanja podataka o putničkom prijevozu unutarnjim vodnim putovima. Studije su pokazale da bi u sedam zemalja sudionica bilo izvedivo prikupljati takve podatke u određenoj mjeri. Međutim, zaključeno je i da

²² <https://data.europa.eu/doi/10.2832/16593> (dostupno samo na engleskom jeziku).

²³ <https://data.europa.eu/doi/10.2785/98370> (dostupno samo na engleskom jeziku).

²⁴ Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću od 12. veljače 2021. o rezultatima pilot-studija o statistici putničkog prijevoza unutarnjim vodnim putovima koje su države članice provele u skladu s člankom 5. stavkom 3. Uredbe (EU) 2018/974, COM(2021) 59 final; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:52021DC0059>.

bi pritom trebalo uravnotežiti potrebu za podacima s dostupnošću informacija i opterećenjem davatelja podataka.

Rezultati pilot-studija predstavljeni su na sastanku Stručne skupine Komisije za statistiku prijevoza unutarnjim vodnim putovima u listopadu 2021. Nakon tog sastanka Eurostat je pokrenuo savjetovanje s državama članicama kako bi se predložena metodologija prilagodila zapažanjima iz pilot-studija i drugim primjedbama zemalja. Rezultati tog savjetovanja doveli su do pojednostavnjenja predloženih skupova podataka o putničkom prijevozu unutarnjim vodnim putovima radi smanjenja opterećenja za davatelje podataka. O revidiranoj verziji nacrtana metodologije raspravljalo se na drugom savjetovanju sa zemljama u svibnju 2022., na kojem su zaključene rasprave o predloženoj metodologiji. Kao rezultat, u nju su uključena četiri skupa podataka o putničkom prijevozu unutarnjim vodnim putovima:

- **1. skup podataka:** broj prevezenih putnika, osim putnika na riječnim krstarenjima, prema regiji ukrcaja, regiji iskrcaja i vrsti putovanja (godišnji skup podataka),
- **2. skup podataka:** riječna krstarenja – broj putnika prema regiji ukrcaja (godišnji skup podataka),
- **3. skup podataka:** riječna krstarenja – broj putovanja s početkom putovanja u izvještajnoj zemlji (godišnji skup podataka),
- **4. skup podataka:** broj plovila registriranih u zemlji (neovisno o tome plove li njezinim unutarnjim vodnim putovima) prema vrsti smještaja, kapacitetu plovila i starosti plovila (skup podataka prikuplja se svake dvije godine).

Kako bi ponovno ispitao dogovorenu metodologiju, Eurostat je sufinancirao pilot-projekte o prikupljanju podataka o putničkom prijevozu unutarnjim vodnim putovima u okviru svojih poziva na podnošenje prijedloga za dodjelu bespovratnih sredstava 2022. U 2023. predana su i sufinancirana četiri prijedloga. Rezultati tih projekata predstavljeni su na sastanku Stručne skupine Komisije za statistiku prijevoza unutarnjim vodnim putovima 2025.

Rezultati tih projekata omogućit će da se metodologija za statističke podatke o putničkom prijevozu unutarnjim vodnim putovima prilagodi po potrebi. Eurostat je tu metodologiju finalizirao u prosincu 2025., a sljedeći je korak uspostava dobrovoljnog redovitog prikupljanja podataka kako bi se procijenila dugoročna pouzdanost metodologije i učinkovitost izrade željenih skupova podataka u državama članicama. Prvo dobrovoljno prikupljanje podataka planirano je za 2026. i odnosit će se na referentnu godinu 2025.

Stručna skupina Komisije „Direktori sektorskih i okolišnih statistika i računa” (DIMESA) ⁽²⁵⁾ redovito predstavlja napredak u tom području i raspravlja o njemu.

3. MOGUĆI DALJNI RAZVOJ STATISTIKE PRIJEVOZA UNUTARNJIM VODNIM PUTOVIMA

Statistika prijevoza unutarnjim vodnim putovima ima ključnu ulogu u utvrđivanju i praćenju ciljeva politike. To se trenutačno postiže pružanjem podataka o količini prevezene robe, prometu i brojevima plovila na unutarnjim vodnim putovima, infrastrukturi unutarnjih vodnih putova te

²⁵ <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?groupID=1528&lang=hr>.

troškovima ulaganja u infrastrukturu za prijevoz unutarnjim vodnim putovima i njezina održavanja. Podaci o opremi, infrastrukturi i rashodima prikupljaju se dobrovoljno, ne na temelju Uredbe, već zajedničkim upitnikom Eurostata/ITF-a/UNECE-a o statistici kopnenog prijevoza. Prikupljanjem podataka dobivaju se pokazatelji o raznim aspektima, kao što su:

- duljina mreže plovnih unutarnjih vodnih putova,
- broj teretnih plovila prema vrsti, godini izgradnje i nosivosti,
- razina rashoda za ulaganja u infrastrukturu za prijevoz unutarnjim vodnim putovima i njezino održavanje.

Osim toga, Eurostat traži načine na koje može pomoći zemljama da dostavljaju aktualne statističke podatke. U tom je kontekstu jedna novost koju su spomenule države članice Eurostatova potpora u prikupljanju podataka o tranzitu na osnovi matrice udaljenosti na razini od luke do luke. Komisija razvija takvu matricu udaljenosti kako bi doprinijela smanjenju opterećenja povezanog s prikupljanjem podataka. Države članice pomoću matrice udaljenosti mogu podijeliti ukupnu udaljenost od luke do luke na pojedinačne dionice prijedene u svakoj zemlji kroz koju plovilo prođe tijekom putovanja. Usavršavanje matrice udaljenosti uglavnom ovisi o preciznom utvrđivanju geografskog položaja svake luke. Matrica udaljenosti olakšat će i Eurostatov izračun pokazatelja modalne raspodjele. Međutim, u tu svrhu države članice potiču se da dostavljaju podatke o količini prevezene robe prema luci utovara/istovara iako je to dobrovoljno.

Podaci o prometu unutarnjim vodnim putovima često se uspoređuju s podacima za druge vrste prijevoza kako bi se procijenila modalna raspodjela. U tom kontekstu države članice potiču se da izvješćuju o prijevozu unutarnjim vodnim putovima prema vrsti tereta radi lakšeg uspoređivanja s drugim vrstama prijevoza, osobito pomorskim i cestovnim.

Nadalje, unutarnji vodni putovi imaju potencijal da preuzmu veću ulogu u prijevozu putnika i postanu ključna sastavnica održive mobilnosti. Eurostat je prepoznao taj potencijal i ostvario velik napredak u razvoju metodologije za statistiku putničkog prijevoza unutarnjim vodnim putovima te pružio potporu relevantnim pilot-projektima koje vode nacionalna statistička tijela. Kako je opisano u odjeljku 2., Eurostat planira usavršiti relevantnu metodologiju i u suradnji s državama članicama uspostaviti dobrovoljno i redovito prikupljanje podataka, a tom inicijativom nastoji se dodatno ispitati pouzdanost te metodologije.

Eurostat planira poboljšati i svoju statistiku o nesrećama na unutarnjim vodnim putovima. Na temelju rezultata pilot-studija iz 2019. Eurostat će 2026. pokrenuti pisano savjetovanje sa Stručnom skupinom Komisije za statistiku prijevoza unutarnjim vodnim putovima o izvedivosti dobrovoljnih skupova podataka s varijablama i dimenzijama osim onih koje se trenutačno diseminiraju, kao što su težina nesreće, vrsta nesreće, vrsta uključenih plovila i broj poginulih ili ozlijeđenih osoba.

Budući da postoji sve veća potreba za informacijama o okolišnim aspektima prijevoza unutarnjim vodnim putovima i o obilježjima plovila kao što je vrsta goriva, Eurostat će s državama članicama raspraviti o mogućnosti da se uvedu relevantne varijable na temelju informacija dobivenih iz administrativnih izvora.

Uredba (EU) 2024/3018 izmjenjuje Uredbu (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici⁽²⁶⁾. Njome je propisano da nacionalni statistički uredi i druga nacionalna tijela mogu bez naknade, pravovremeno i dovoljno često pristupati administrativnim podacima i koristiti ih za proizvodnju i razmjenu europskih statistika.

U tom kontekstu Eurostat će s državama članicama raspraviti o mogućnosti korištenja administrativnih podataka iz riječnih informacijskih servisa (RIS) u statističke svrhe. Ti sustavi pružaju usklađene informacijske usluge za potporu upravljanju prometom i prijevozom u plovidbi unutarnjim vodnim putovima. Eurostat će ispitati mogućnost korištenja podataka o prometu plovila iz RIS-a u statističke svrhe; ti podaci sadržavaju informacije o položaju plovila prikupljene u skladu sa standardima RIS-a za praćenje i određivanje položaja plovila.

Nadalje, Direktivom (EU) 2016/1629 o utvrđivanju tehničkih pravila za plovila unutarnje plovidbe⁽²⁷⁾ uspostavljaju se usklađeni uvjeti za izdavanje svjedodžbi za unutarnju plovidbu za plovila u EU-u. Kako bi se ta direktiva pravilno primjenjivala, uspostavljena je namjenska baza podataka, Europska baza podataka o plovilima, u kojoj se pohranjuju podaci za identifikaciju plovila unutarnje plovidbe, podaci o određenim obilježjima plovila te svjedodžbe za plovila. Eurostat će ispitati mogućnost dohvaćanja administrativnih podataka iz te baze podataka u statističke svrhe kako bi se dodatno smanjilo opterećenje država članica povezano s prikupljanjem podataka.

Zemljopisni obuhvat statistike prijevoza unutarnjim vodnim putovima mogao bi se povećati i zbog budućih proširenja EU-a na nove zemlje. Nekoliko zemalja kandidatkinja za članstvo u Europskoj uniji trenutačno poduzima pilot-inicijative za prikupljanje podataka o prijevozu tereta i putnika unutarnjim vodnim putovima, koje se financiraju iz Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III). Očekuje se da će rezultati tih pilot-projekata biti dostupni 2026. i 2027. Eurostat stalno podupire rad i budući napredak zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidata u pogledu usklađivanja s Uredbom u okviru rasprava o metodološkim pitanjima, kvaliteti podataka, dostavi podataka i postupcima validacije.

4. ZAKLJUČCI

Iskustvo i rezultati dobiveni provedbom Uredbe i dalje se smatraju pozitivnima. Države članice poštuju obveze dostavljanja podataka, a sredstva dodijeljena na razini Eurostata i na nacionalnoj razini dovoljna su za postizanje rezultata visoke kvalitete.

Eurostat poduzima sve potrebne mjere podrške i pomoći državama članicama u provedbi Uredbe te potiče zemlje kandidatkinje i potencijalne kandidate da prikupljaju i sastavljaju statistiku prijevoza unutarnjim vodnim putovima. Eurostat je modernizirao svoj IT sustav za validaciju i obradu podataka o prijevozu unutarnjim vodnim putovima, čime je poboljšao kvalitetu podataka i olakšao rad nacionalnim statističkim tijelima.

O provedbi Uredbe i njezinim mogućim poboljšanjima i dalje će se raspravljati u okviru Stručne skupine Komisije za statistiku prijevoza unutarnjim vodnim putovima. Kako se države članice ne bi dodatno opteretilo, Eurostat trenutačno ne razmatra uvođenje dodatnog obveznog prikupljanja

²⁶ SL L, 2024/3018, 6.12.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3018/oj>.

²⁷ SL L 252, 16.9.2016., str. 118., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/1629/oj>.

podataka. Umjesto toga, planira uspostaviti dobrovoljno redovito prikupljanje podataka o putničkom prijevozu unutarnjim vodnim putovima. Daljnji budući razvoj uključivat će potencijalno dohvaćanje administrativnih podataka i finalizaciju matrice udaljenosti od luke do luke.

Statistički podaci o prijevozu unutarnjim vodnim putovima diseminiraju se preko Eurostatove internetske baze podataka, članaka o statistici, vijesti i drugih Komisijinih publikacija. Ta je statistika korisna državama članicama, oblikovateljima politika, sektorskim organizacijama i komisijama za rijeke jer im olakšava oblikovanje i procjenu politika za održiv, čist i siguran prijevoz.

Uredba učinkovito i djelotvorno doprinosi izradi pouzdanih i usklađenih statističkih podataka o prijevozu unutarnjim vodnim putovima na razini EU-a i nacionalnoj razini. Time Komisiji pomaže u promicanju konkurentnosti prijevoza unutarnjim vodnim putovima i njegove integracije u intermodalnu logističku mrežu.